

LUMINA.

Ese de dóve ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. era mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiu de publicatiuniloru se se anticipe

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALE.

Consistoriulu, sub 2. aug. 1873. Nr. ¹⁰⁵⁶/₂₆₀ scol. a numitu de inspectoru scolariu in cerculu Giulei pre asesorulu consistorialu Moise Bocsianu parocu in Curticiu, in loculu asesorulu consistorialu Georgiu Chirilescu, carele a renunciatu la acestu postu. — Era sub Nr. ¹⁰⁶²/₂₆₅ scol. din aceea-si di, a numitu de inspectoru scolariu in cerculu Birchisiului pre asesorulu consistorialu Laurentiu Barzu parocu in Bacamezeu, in loculu lui Parteniu Gruescu, carele a repausatu.

PARTE NEOFICIALE.

Alegerea de Mitropolitu.

Ca o matróna veduva imbracata in doliu, st'a nóstra maica biserica, astadi este ingrigita pentru castigarea unu altui mire in loculu celui ce l'a perdutu. Pusetiunea in care se afla e critica; càci mirele ce l'a perdutu a fostu unu parinte bunu la fii sei, unu conducatoriu intieptu in cas'a sa, elu a fostu pastoriulu celu bunu alu turmei sale; pentru aceea dicu cà e pusetiunea critica càci e téma, cà fitoriulu mire, nu va voi séu nu va scí, séu sciindu si voindu nu va pote — pote chiaru din unele imprejurari nedependinte de elu, — sustiené program'a antecesorelui seu, prin care a aredicatu védi'a maicei biserici, si a sustienutu auctoritatea ei, intre tóte eventualitatile, ce a impresurat'o sub conducerea lui. Numele **Siagun'a** insufla respectu in celu mai mare inamicu alu bisericeii si natiunei nóstre; era credintiosii bisericeii nóstre esprimau cu sfiéla si cu cea mai mare reverintia acestu nume santu.

Multe lacrimi a storsu crucea négra deasupra numelui lui, dela toti romanii bine simtitori din oriintele Europei. Dara si multe simtiuri de bucuria a produsu in inimile celoru ce ne urascu pre noi.

Tóte sufletele bune si rele suntu preingrigite pentru di'a de 26 Augustu 1873. Cele bune pentru cà se temu cà, pre scaunulu celu atatu de maretiu si asia de bine asediatu, — prin nemuritoriulu parinte alu bisericeii nóstre **Andrei**, — se va sui asia féliu de succesoru, care nu va scí siedé pre elu si se va ruiná cu dinsulu. Cele rele din contra se temu cà va renvié pre scaunu unu **Siagun'a**.

Aceste dóve suntu temerile!

Dara candu e temerea mai mare, atunci e lipsa de curagiu mai mare, inse pe langa curagiu e de lipsa cumpetu, si pe langa cumpetu unu exercitiu ca se poti dá pepetu cu acela de catra care esti atacatu. „Càci multe suntu cararile peccatosiloru si fara de legile loru suntu fara capetu.” Dara „eu insumi sum convinsu fratii mei, pentru voi, cà voi sunteti plini de bunetate, plini de tóta sciinti'a, putandu si unii pe altii a ve invetiá; cu tóte aceste cu indresnela scriu voue, ca cum v'asiu mai aduce aminte.” (Pav.)

Pentru aceea mi ieu voia a esplicá putinu legea, si a ve aduce in memorie cateva canóne, care dicendu pe scurtu, dupa cum toti bine sciti, acele suntu in favórea nóstra, si acolo nu este multa pedeca. Prin urmare *Congresulu nationalu, este forulu decidentoriu, si respundietoriu pentru acestu actu maretiu.*

Fiindu congresulu nostru compusu din cei mai demni, apti si capabili barbati ai natiunei si bisericeii, nu potemu avé vre o téma de insielatiune voluntaria; dara ca interésati avemu frica de o eróre, in persón'a alegenda, si de o sfasiere a membriloru congresului in mai multe partide; càci pana acuma se vorbescu nu despre unulu séu de doi candidati, ci si despre 4 — 6, dintre càri cu debuna séma numai unulu va fi alesu, inse e intrebarea cà carele e celu mai demnu si mai capace? séu din contra? De aceea trebue se ne interesamu, càci e vorba nu despre interesulu unei persóne, nici despre viitoriulu unei familii; ci e vorba despre capulu unei ierarchii, si despre viitoriulu si fericirea natiunei nóstre.

Nóue nu ni se cade, a judecá asupra capacitatii nici unuia, ci presupunemu cumca toti aceia cari potu fi candidati suntu si capaci; inse o astu feliu de demnitate pretinde nu numai capacitate, ci si *omenia, caracteru sinceru nationalu, inima inocenta si ne-coruptivera, casi a demnului seu antecesore*. Si dupa parerea mea ar trebú cautatu unu barbatu probatu, care pana acuma inca a datu dovedi de a fi aptu a se redicá la o demnitate asia inalta si gingasia. Prin urmare: nu e de a se supune acést'a demnitate probei conditionate, ci a se face alegerea unu *barbatu cu caracteru siguru*.

Póte cà ar intrebá cineva cà cum s'ar poté aflá aceleu barbatu, despre care se fimu convinsi cà nu ne vomu insielá?

Dupa parerea mea éta cum:

Dupa cum diseiu si mai susu, toti aceia cari aspira séu de si nu aspira, voru deveni candidati prin membrii congresuali, trebue se fia omeni *capaci*, si *apti*, care capacitate si aptitudina se deduce séu se cunósce, din faptele, meritele adeca trecutul fiesce caruia, si din analis'a acestora se poté cunósce fórte usioru, *caracterulu si inim'a nobila si drépta* a fiesce caruia.

Aceste avemu de ale observá in genere despre alegerea de metropolitu. *Éra in specie:*

Dupace vedemu cà chiaru si strainii a inceputu a vorbi de acést'a cauza si a insirá candidati dupa placulu loru, dintre: Episcopi, Archimandriti, Preoti si civili: ne vine la socotéla ca se adaugemu si noi cu acést'a ocaziune observatiunea-ni particularia, nu din punctu de vedere separatisticu, ca se preferimu la aceea demnitate vre o tagma, càci aceea nici nu o poté face nimene, càci ea este chiarificata, decatra St. Apostulu Pavelu candu scrie catra Timoteiu la capu 3. v. 1. si 2. si de sobore; elu dice: „De poftesce cineva episcopia, bunu lucru poftesce. Inse se cade se fia Episcopulu fara prihana, barbatu alu unei mueri,

trézu, intregu la minte s. c. l.“ De aci se vede că in tempulu primitivu Episcopiloru li sa'u concesu ca se fia insurati, séu nu numai că li sa'u concesu, ci s'a si pretinsu ca se fie „barbatu alu unei mueri;“ totusi dela tempulu sinodului ecumenicu I-lea s'a obicinuitu ca Archiereulu se nu fie insuratu, ci *veduvu séu neinsuratu*, de aceea in sinodulu ecumenicu VI s'au legiuitu in canonulu 12, ca de aci inainte *preoti insurati se nu se póta face Archierei*, din cauza căci 1) Episcopulu fiindu din trépt'a cea mai inalta a preotiei, trebue se fia deplinu in fapte bune, si cu deosebire in curatia, catra care trebue se-si indrepte tóta puterea sa morala. 2) căci se intemplá, că episcopulu care avé socia si copii, daruía dupa mórtea sa fiiloru sei episcopi'a, ca o clironomia, precum si multe alte lucruri ale episcopiei le dáde copiiloru sei, precum acést'a o areta canonulu alu 6 si 76 apostolésu, 3) căci se intemplá adese ori, că Episcopulu pentru grigea femeii, si a copiiloru si a casei sale negligá trebile bisericesci si pastorirea cea cuviintósa a turmei cuventátore s. c. l. si asiá dela sinodulu ecumenicu VI. care s'a tienutu la anulu 691: Episcopulu se alege din tagm'a calugarésca séu dinte preotii veduvi s. c. l.“ *) Dara candu clerulu si poporulu unei Eparhii veduvite si-ar alege de Episcopu pre unu *mirénu*, atunci are a se observá canonulu 10 alu sinodului din Sardicea, care prescrie: că deca vre unu bogatu ori invetiatu din foru, s'ar invrednici a se face Episcopu, se nu se asiedie mai inainte pana nu va sevarsi slujbele Anagnostului, ale Diaconului, si presbiterului, ca prin fiesce care trépta, de se va socoti vrednicu se póta trece propasitoru la inaltimea episcopiei; *si va avé trépt'a fiesce carei tagme lungime nu de putinu tempu, prin care credint'a lui si bunatatea naravuriloru lui si constant'a si blandét'a sa se se póta face cunoscuta*; pentru că nu se cuvine, dar nici sciint'a, nici bun'a conversatiune nu iérta ca cineva usioru si ingraba se se constituie de Episcopu s. c. l. **) „căci nu este de buna cuviintia si canónele bisericii si usulu celu bunu vechiu opresce, ca cineva se se hirotonésca de Episcopu lesne si ingraba.“ ***) Mai departe dice canonul 17 alu sinodului localu I. II constantinoplitanu; „Nici unulu dintre mireni séu din monachi se nu se redice de odata la inaltimea Episcopiei, ci mai nainte se se cerceteze in treptele bisericesci si asiá se primésca hirotoni'a Episcopiei, că de si pana acum'a din mireni séu din monachi órecarii, cerandu trebuint'a indata s'au facutu vrednici de onórea episcopiei, cu fapte bune stralucindu si bisericile loru inaltandule, dara inse rar'a *intempláre neputandu-se pune bisericii de lege*, se hotaresce: *ca de de acuma inainte se nu se faca acést'a.*“

Fiindu Metropolitulu „celu dintaiu“ intre Episcopii unei natiuni, adeca conducatoriulu bisericii acelei natiuni; candu e vórba despre alegerea dintre Episcopii sufragani a metropoliei, se fia alesu celu mai cu multe merite, *celu ce are insusirile mai bune de a guverná biserica lui Cristosu* si de a sustiené ecilibriulu bisericii facia cu statulu, pe bas'a steloru canóne si a constitutiunei bisericii nóstre nationali si ortodosse; ca biserica nóstra se póta desvoltá mai departe fara pedeci din partea guvernului pe bas'a constitutiunei si autonomiei sale. Cumca care dintre prea santitii nostri Archierei, va fi acela, eu lasu in chipsuél'a on. lectori si membri ai v. congressu nationalu.

Inca numai atáta-mi ieu voia de a mai adauge, cumca pe bas'a canóneloru susu citate, scaunulu metropolitanu, pana avemu Archierei apti, li compete in gradulu intaiu acestora, pentru că delaturandu-se ambii dela acést'a dignitate li sar dá votu de neincredere facia de inte-

relele bisericii nationale; prin ce — deca s'ar intemplá acést'a fara de cause motivate, — ne amu compromite noi insine, căci Ei potu dice cu cuvintele Mantuitorului: „*De nu facu lucrurile Tatalui meu se nu-mi credeti*“ si me trageți la respundere; *iéro de facu, de si nu mi credeti mie, credeti lucruriloru*“ ****) Era canonulu 58 apostolicescu demanda: „că Episcopulu care nu va avé grige de cleru si de poporu si nu-lu va invetiá in ortodocsia; se se segregaze si remanendu in lenevire se se depuna.“ Din aceste se vede căta preingrigire contienu canónele bisericii nóstre, si cu astu feliu de canóne, *nici nu se póte presupune despre vre unu Archiereu atari fapte care l'ar oprí in inaintarea dignitatii sale*. Căci atunci cade vin'a pre sínóde si congresele nóstre.

Pe langa cele observate in canónele citate mai susu, că adeca deca Metropolitulu s'ar alege dintre dignitarii tagmei mai mici monachale (séu civile) are de a trece mereu prin tóte treptele cele mai de josu de Archiereu; mai este inca incopcéta si cu alte pedeci séu greo-minte dupa cum se póte vede la canonulu 28-lea a sinodului ecumenicu IV. esplicatu in „Pidalionu“ unde dice că deca Metropolitulu s'a alesu dintre dignitarii mai mici bisericesci atunci actulu alegerii si alu denumirei se comunica cu Patriarchulu respectivu, cu rogarea, ca in intielesulu canonului mai nainte citatu, se binevoiésca alu hirotoni de Archiereu, ca nu cumva santindu-lu Episcopii sufragani, se se para ca si cum celu mai mare s'ar potea binecuvéntá de cei mai mici; căci apostolulu invétia: că dela celu mai mare se binecuvénta cei mai mici. Era deca Metropolitulu se alege dintre Episcopi atunci indata dupa sosirea intaririi de catra Maiestate, prescisa in §. 157. punctulu 13 si 14 din statutulu organicu se face instalarea indatinata, si scaunulu Metropolitanu e suplinitu intr'unu modu usioru bunu si iute.

Avendu biserica nóstra unu capu demnu — celu póte ave in unulu dintre Archiereii nostri, va fi liniscita si in pace, căci acela ca unu parinte bunu. se va ingrigi mai departe despre cele ce voru fi de facutu, cu intieptiunea si procedur'a ce a folosit'o ca Episcopu in eparchi'a sa.

Mihailu Sturz'a
preotu.

Seceani, 30. Iuliu, 1873.

Mórtea preabunului si neuitaverului nostru metropolitu si arhiepiscopu *Andrei* baronu de Siagun'a, intimplata in 16/28. Iuniu a. c. care a pusu in miscare, in lacrimi, si in doliu, pe totu sufletulu romanu, dintr'unu coltiu de lume, pana in celalaltu, este si pana astadi, si va fi inca lungu timpu obiectulu dílei, nu numai pentrucá elu a fostu unu sufletu mare, si ni-a fostu tuturoru preaiubitu, ci pentru că a repausatu prea de timpuriu, si in asiá impregiurari, candu viét'a lui ni-a fostu mai scumpa decatu lui insusi!

Se cade dara, ca dupa cumu a fostu de mare in viét'a si binefacetoriu, asiá si noi dupa mórte se-i fimu recunoscetori.

Preotimea nóstra parochiala din Seceani si Fereteasu, conformu ordinatiuniloru consistoriale, inca de timpuriu s'a intielesu intre sine despre tienerea unui parastasu intru memori'a si pentru sufletulu marelui repausatu arhiepiscopu si metropolitu *Andrei*, care s'a si tienutu in 21. Iuliu a. c. in Seceani, in 28. Iuliu a. c. in Fereteasu, pontificandu in ambele locuri la st. liturgia D. preotu si asesoru consistoriale Ioanu Damsia, asistandu D. preotu Iosifu Gradinariu din Seceani si Ioanu Groz'a din Fereteasu, ér' corulu conducendulu Georgiu Puticiu si Dimitrie Perinu, esta invetiatoriu in Seceani si cela in Fereteasu, dupa finirea santei liturgie, impreunate cu ceremoniile parastasului D. preotu Joanne Damsi'a a tienutu o vorbire poporului adunatu cu privire la viét'a si trecutul marelui repausatu, luandusi de tema „*din rodurile loru veti cunósce pre ei*“ Math. cap. 7 v. 16. Si apoi continuandu astfelu: „De cea ce de demultu avea se se téma natiunea si biserica nóstra dreptu credintósa romana, aceea dupa voi'a lui Domnedieu cea nesciuta s'a intemplatu in 16/28 Juniu a. c. sér'a la 6 óre, candu Escelenti'a sa preabunulu

*) Comp. de drept canon. de Andreiu B. Siaguna §. 253

**) Comp de. drept. con. A. B. Siagun'a §. 156. pag. 121

***) Canon. 10 Sardicea.

****) Ioanu c. 10. v. 37 si 38.

si meritatul nostru Archiepiscopu si metropolitu *Andreiu baronu de Siagun'a*, invinsu de unu morbu cumplitu, si-a datu sufletulu an manele lui Domnedieu.

Jelniciloru ascultatori! Multe nume renumite sunt in lumea acést'a, dara putiene sunt mari, si pana candu de celea e bogata si istori'a unui deceniu, pe atunci de este oh! si istoria unui seclu câtu e de seraca!

Multi ómeni sunt renumiti, dara rari sunt mari, cari din vieti'a lor cea plina de lauda si merite, se lese asia urme, care ca o binecuvintare se luciasca in venitoriu!

Multi ómeni renumiti sunt din anticitate, din evulu mediu, si din timpulu mai recinte, pre carii si astadi ii admiramu, dara tocmai asia suntemu cu dansii casi cu cometii solari, cari ne aducu in uimire si nu-ii mai uitamu, atari au fostu legislatorulu *Solonu*, astronomulu *Copernicu*, eroulu si ingeniosulu *Napoleonu*, dara nici unulu nu si-a castigatu unu nume mare!

Virtutea, *Sciint'a* si *Meritulu*, sunt, si aceste la olalta impreunate, care pe omu lu faci mare; si aceste trei insusiri le aflamu intrunite intro marime ne mai indatinata, in barbatulu acela, despre a caruia vieti'a si trecutu mi-am propusu a ve vorbi astadi, adeca in Escelenti'a sa fostulu si preabunulu nostru metropolitu *Andreiu*, despre care pana ce voiu vorbi, me rogu se fiti cu ascultare! (si dupa ce vorbitorulu i descrise genealogi'a si biografi'a pana la timpulu venirii lui de Episcopu in Transilvania, continuã.)

Candu a venitu Episcopulu *Siagun'a* la multu cercetat'a nostra natiune si biserica in Ardealu, natiunea si biserica nostra a aflat'o in cea mai decadiuta si deplorabila stare! Avea lipsa de unu omu, séu trimisu divin, carele se o aredice din acést'a stare; pe cine altulu se lu numescu eu de atare trimisu divin, de câtu pe Escelenti'a sa fostulu nostru Metropolitu? a carui perdere o jelimu astadi cu totii? Pe elu lu voiu numi de atare trimisu, pentru ca elu e omulu si barbatulu acel'a, carele cu apostolulu Pavelu 2 catra cor. 11. 26—29, „in caletorii adese, in primejdii, in ape, in nevoi, in cetati, in ustanela si in truda, in privigheri, in fòme, in sete, in posturi, in frigu si goletate, fara de cele din afara navaliri asupra-i in tóte dilele, grigea de tóte bisericile“, a alergatu in susu si in diosu de a-si redica natiunea si biserica, din starea in care a decadiutu, de a recastiga dreptulu canonicu-autonomu, si védi'a in susu si in diosu, in si din afara, ce i-a fostu idolulu si idealulu seu, si ce prin tactulu seu celu finu, si prin geniulu seu celu sublimu a si ajunsu, de minune! Vieti'a lui *Siagun'a* dara a fostu o lupta continua pentru revindicarea dreptului bisericeii si natiunei sale, dara o lupta plina de merite, o lupta plina de castigu!

Cine nu scie, ca candu a venitu *Siagun'a* la natiunea si biserica nostra in Ardealu, dreptulu bisericeii nostre era restrinsu si legatu de nisce conditii; care taiéu aduncu in autonomi'a bisericeii nostre, si tindéu la total'a ei perire si nimicire, de fonduri diecesane, si averi bisericesci nici vórba, ba chiaru nici episcopulu nu era consideratu dupa pusetiunea sa, si acestea tóte le-a castigatu marele *Siagun'a* prin egalitatea pronuciata la 1848.

Cine nu scie, ca atunci biserica era lipsita de organizatiunea sa, disciplin'a ne corespundietória canóneloru si spiritului bisericeii; scóle nu erau de feliu, séu fórte pucine, si acele pline de scaderi, de Teologia si Preparandia, nici vorba; si cine ni le-a castigatu tóte aceste? éra *Siagun'a*! si ca celu ce se inbraca intr'o lumina ca intro haina, asiá a inbracatu elu Ardealulu in scoli, ca avemu astadi unu gimnasiu mare si pomposu in Brasieu, iaresi numai lui avemu de a i multiam, despre care singuru dice in istori'a sa bisericesca, Tom. II-lea pag. 215. De s'ar fi sculatu nescine din midiolocu Brasioveniloru inainte de acést'a cu 10 ani si ar fi disu: „En ascultatati o voi cercatiloru romani reseriteni! ce ve impucinati cu inim'a, se sciti ca in 1856. voi o se aveti la loculu celu mai frumosu, din totu Brasiiovulu unu gimnasiu, in care nu numai religi'a vóstra ce o iubiti atáta, ce si sciintiele se voru invetiá in limb'a vóstra, ce nu o iubiti mai pucinu. Ce i-amu fi respunsu noi óre acestui optimitu? Clatindu cu capetele nostre, i-amu fi respunsu, da o credemu bunulu meu, candu Samp'a, (muntele de asupra Brasiiovului) se va mutá in Grobanu (piati'a din Brasiovu in care se afla ziditu gimnasiulu), atátu de grea, ba cu neputintia ni s'aru fi parutu infintierea unei idee atátu de indrasnetia in atari circumstari!

Si cine nu scie, ca atunci biserica nostra in cea mai mare parte era lipsita de carti bisericesci nationale, si care erau scrise intr'unu limbagiu cu totul esitu din usu, si intr'unu stilu de intielesu strainu si de alte confesiuni, prin care poporulu cu sutele de mii se abatuse dela sinulu legei strabune, pentru aredicare din radecini a carui reu; totu *Siagun'a* intemciá pe propiele sale spese tipografi'a archidiecesana, prin care retipari tóte cartile bisericesci intr'unu limbagiu si stilu mai modernu, curatiendule de strainismi, era cele mai multe compunandule singuru

densulu cu multa sciintia, prin care siesi si natiunei sale si-a recastigatu unu renume europénu si turm'a sa a tienutu departe de lupii nevalitori. Cu câtu necasu si lupta a potutu sustiené elu tipografi'a acést'a, singuru arata in testamentulu seu.

Dara totusi ca o coróna a meriteloru sale este despartirea nostra hierarchica de catra sirbi, acestu poporu care dela seclulu 17 si 18, se afla in partile nostre, dupa ce o parte a romaniloru a trecutu la biserica Romei pe partea remasa o sciú trage sub hierarchi'a sa, si a o utilisá, nu dupa liter'a si spiritulu religiunei, ci dupa cum cerea doband'a loru nationala, multi romani, multu si lungu timpu s'au luptatu pentru de a scapá de sub hierarchi'a acestoru frati, dara triumfulu fuse rezervatu marelui *Siagun'a*, care prin cunoscintiele sale cele temeinice si impunátorea-i serio-sitate, prin ceva deveni placutu tronului, nunumai ca castigi dreptulu autonomu a bisericeii, si despartirea hierarchica, ci inca si episcopatulu seu lu aredica la archiepiscopatu, fiindu denu-mitu densulu de primulu Archiepiscopu si Metropolitu, in care calitate si muri; elu precum in vieti'a sa asia si in mórtea sa a fostu mare, lasandu natiunei spre scopuri filantropice in bani si realitati sute de mii de fiorini. Cu unu cuventu „tóte prin transulu s'au facutu, câte s'au facutu, si fara de densulu nu s'a facutu nimic'a, ce s'a facutu.“

Ast-felu de rola jocandu archiepiscopulu *Siagun'a*, a devenitu renumitu si placutu nu numai la a-i sei, ci si la straini, de unde scirea despre mórtea lui se lati ca unu fulgeru; parú ca toti aru fi perdutu in transulu ceva; insusi Maiestatea sa Regele, si Ministrulu presidinte Slavi prin telegramele sale, si sprimara condolint'a, ce éra si unu semn de adeveratu patriotismu si radiemu a tronului; pentru care elu in vieti'a a fostu condecoratu cu cele mai mari onoruri.

Cu adeveratu jelniciloru ascultatorii! Escelintia sa fostulu nostru Metropolitu, ca omu au fostu unulu dintre cei mai mari a-i timpului; ca episcopu mai mare in intrég'a biserica resaritetu; era ca episcopu romanu cu adeveratu celu mai mare, re-torulu si parintele literaturei bisericeii nostre natiunale. Amu mai avutu Archiepiscopi cum au fostu martirulu *Sav'a Brancovanu a II-lea*, *Simeonu Stefanu*, *Varlaamu* si alti, carii numai pentru aceia se vedu a fi reinviatu de nou in *Siagun'a* casi cum nu aru fi fostu destulu de mari, ci inca se fie odata si mai mari in dem-nulu loru succese. Pe acestu omu lu deplangemu si jelimu noi astadi; cu adeveratu mare si nereparabila perdere pentru natiunea si biserica nostra nationala. Celu ce ne-a suparatu, acela ne va si mangaiá, pana atunci inse sufletulu si geniulu celu mare alui *Siagun'a* se fie cu noi si se ne fie in tóte calausulu nostru; era noi invetiaturile lui se nu le damu uitarii. „ci se enaramu filoru nostri, si fii nostri filoru loru, si fii loru altei generatiuni, ca cine a fostu *Siagun'a*? Ioilu cap. I, si ori candu ne culcamu séu sculam, se aredicamu rugatiuni catra Domnedieu pentru odihnu'a sufletului seu ca se lu asiedie cu dreptii. Aminu!

Adunarea

generalu a „Reuniunei invetiatoriloru din tractulu Lipovei“ conformu decisiunei Adun: gen: trecute se convóca pe $\frac{1}{13}$ Septemvre á. c. in opidulu Lipov'a la care sunt pofititi a participá toti membrii ordinari fara reserva, si alti iubitori de progresulu si innaintea invetiamentului popularu: —

Program'a s'a statoritu estu modu:

La 8 óre diminéti'a:

1. Membrii reuniunei se aduna in localitatea scóleloru romane din locu, cu vicepresedintele primariu participa la celebrarea serviciului Ddieescu in biserica locala.

La 9 óre:

2. Deschiderea adunárii prin presedintele.
3. Alegerea presintelui ordinariu.
4. Raportulu comitetului in sensulu §-lui 24 din Statute.
5. Raportulu casariului despre starea casei.
6. Alegerea unei comisiuni de 3 membri-pentru revide-rea Ratiociniului reuniunei. —
7. Exercitii practice din metodulu de propunere.
8. Legerea disertatiuniloru insinuate la presidiu.
9. Observari — la organizarea provisoria pentru invetiatorii scóleloru poporale.
10. Inscrierea si alegerea membriloru noi.
11. Propuneri si motiuni diverse.
12. Defigerea locului pentru urmat: adun: generala.
13. Presedintele redica siedinti'a.

Sér'a balu in favorulu immultierei fondului reuniunei — la care sunt deobligati toti invetiatorii a particip'a.

Lipov'a $\frac{1}{13}$ Augustu, 1873.

Veniaminu Martini m. p.
v. presied. reuniun.

Dariu Puticiu m. p.
not. Reuns.

VARIETATI.

□ Prea Santi'a Sa Domnulu episcopu diecesanu alu nostru *Procopiu Ivacicovicu* e alesu de deputatu congresualu in primulu cercu alu Sibiului.

† *Demetriu Bonciu* advocatu si ablegatu dietalu, in numele seu si alu sociei sale *Julia* nascuta *Missiciu*, in alu fiiloru: *Juliu*, *Anna*, *Floré* si *Maria*, precum si in numele numerosiloru consangeni, cu inima durerósa insciintiéza ca prea iubit'a loru fica, respective sora si consangéna *Adela Bonciu*, dupa suferintie lungi de plamani, in 18. ale lunei curinte a repausatu in Domnulu, in alu 21. anu alu etatei sale.

Osamintele repausatei, in 19. ale lunei curinte dupa médiadi la 5 ore se vor petrece la cimiteriulu din Aradu, unde se vor depunu spre repausu de vecia.

Parastasulu pentru adormit'a se va tiené in 21. ale lunei cur. la 10 ore demanéti'a in biseric'a romano-catolica din Aradu.

Fie-i tieren'a usióra!

Aradu, 18. Augustu 1873.

+ Statulu Romaniei platesce Prea Santiei sale parintelui *Metropolitu* alu Ungro-Valachiei si primate alu Romaniei la 100,000. lei vechi léfa anuala; pe langa acést'a prin decretulu domnescu din 14. Iuliu 1873 datu in Imnau se deschide pe sém'a ministrului culteloru si instructiunei publice unu creditu extraordinariu de lei 3,925, 676, din fondulu de 1,000,000. prevediutu in bugetulu generalu alu Statului pe exercitiulu 1873. — pentru despagubirea Pra Santiei sale de costulu reparatiuneloru facute localulu ocupatu de Prea Santi'a Sa.

× La biuroulu postalu din Bucuresti s'a descoperitu o sistema de hotia, prin care unu portatoru din cei ce stringu scrisorile de prin cutii, putea se castige pe di de la unu leu nuou si pana la 100 séu 200 lei, dupa cum ar fi voit, prin perceperea unei contributiuni de la cei ce corespondau. Sistem'a consta in acést'a: Elu deslipia timbrele de pe scrisorile francate, mai cu osebire de pe cele destinate pentru strainetate, si acolo se platiu scrisorile inca o data: deci, o mica contributiune indirecta pe bietii corespondinti; sistem'a inse n'a pututu da róda multu timp: cáti-va comersanti din piati'a Bucuresti, au priimitu reclama-tiuni de la corespondintii loru cá platescu scrisorile, candu intre densii erá conventiune a le plati cei cari le espedésa, faptulu s'a deanuntiatu biuroulu postalu, s'a inceputu urmarire si faptuitorulu s'a descoperitu.

— Cu ocasiunea colerii mai de aprópe ce a grasatu in Poloni'a unu midicu a aplicatu cu fórté mare succesu urmatoriulu receptu:

Rp. Olei menthae pip.

Absinthi aether.

Petrae alb. aa drach. tres.

Tinct. Calami aromat.

Galangae.

Pimpinella aa Unc. unam.

Tinct. Valerianae aether.

drach. duas.

La inceputulu morbului sè se iee totu la 10 minute cáte 10—20 de picaturi, ér' déca morbulu e impreunatu cu vomare, atunci in totu minutulu sè se iee 10—20 de picaturi. Femeiloru si prunciloru sè se dee in teia de minta piperósa (*Pfeffermünze*) séu de melisa. Barbatii inse, cari sunt dedati cu beuturi spirituose sè iee picaturele pe darabu de zaharu. Corpulu sè se frece cu peria séu cu flanelu, ér' pe fóle sè se puna carpe moiata in apa rece; morbosulu se fie bine acoperitu si in continuu se iee din picaturi, panace incepe a asudá, si atunci pacientulu a scapatu.

= „Vanderer“ fói'a cea mai batrina a Austriei si Vienei in 15. a lunei curinte a incetatu. A aparutu ea in 64. de ani, si a fostu o dinióra fói'a cea mai latita. Cu anevoia potéu la inceputu prosperá langa dens'a „Presse“, ér' mai apoi „Neue Presse“. Mai tardiu inse—sub miscamintele *Hohenwartiane*—devenindu acést'a fóia in man'a federalistiloru, s'au inpuccinatu prenumerantii fórté tare, pana ce in fine editorii aflara de consultu a o sistá de totu.

□ *Sclavi'a* femeiloru dupa „*Times of India*“ in *Sylhet* si *astadi* esista in mare mesura. Muierile si fetele paru a fi privite in acést'a tíera de marfe ori moneta; pentru cá de are cutare omu seracu lipsá de bani, si vinde o muiere vecinulu seu, celui bogatu. Déca lu strimtoresce atare creditoru: i da acestuia sor'a séu fiic'a la lucru pe „unu timpu.“ Adese-ori „unu timpu“ lu apoi stramuta „pe viét'a. Pruncii naturali prea adese-ori se dau in chipu de prezentu la straini.

Post'a Redactiunei.

Dni G. C. in Pustinisii. Gresiél'a a provenitu de acolo, cá DVóstra de a dreptulu ati prenumeratu pentru comun'a *Pustinisii* éra Rev. D. Protopopu pentru *Óreg falu* Cea ce inse acuma scimu cá e totu un'a, si asia fói'a se va tramite de acumu inainte numai sub adres'a *Pustinisiiului*.

CONCURSU.

3

La protopresviterulu Oradanu, in parochi'a protopresviterala Oradea-mare, prin decisulu consistorialu de sub nr. 497. B. 1872. incuvintiandu-se aplicarea unui capelanu provisoriu, — pentru deplinirea acestui postu se escrie concursu pe langa urmatoriile emolumente:

a) Cortelu liberu,

b) Veniturile stolari dela functiunile preotiesci ce le va implini densulu.

c) Salariu anuale 200 fl. v. a.

d) La devenirea parochiei protopresviterali in vacantia, capelanulu provisoriu, cu abatere dela beneficiulu susatinsu, se va restringe la a trei'a parte din tóte beneficiile legate de parochi'a protopresviterala; cu acést'a va poté remané in postulu seu capelanulu inca trei ani, sub care tempu inse, va trebui se ingrigésca de alta aplicare.

Doritorii de a ocupá acestu postu, suntu avisati a-si tramite recursurile adresate comitetulu parochialu din Oradea-mare, si prevediute cu documente fide demne despre calificatiune si portare morala, — la protopresviterulu concerninte Oradanu D. Simeonu Bic'a, pana in 24/12. Augustu a. c. cáci atunci se va tiené alegerea.

Orade, 3. Augustu, 1873. st. n.

Comitetulu parochialu gr. or.

Cu invoierea mea: **Simeonu Bic'a**, protopopulu Oradii-mari.

CONCURSU.

3

Se deschide Concursu:

1.) La vacant'a parochia din *Chisirigdu*. Emolumintele suntu: un'a sesiune de pamentu, dela 128 de casi cáte o vica de bucate, stólele indatinate si cortelu liberu. Alegerea va fi in 15. Augustu c. vechiu. Datu in *Chisirigdu*, in 15. Iuliu 1873. — *Comitetulu parochialu*.

2.) La vacant'a parochia in *Sumugiu*, se deschide concursu; emolumintele suntu: un'a sesiuna de pamentu, birulu dela 140 de casi, stólele indatinate si cortelu liberu. Alegerea va fi in 19. Augustu c. vechiu. Datu in *Sumugiu* in 20. Iuliu 1873. — *Comitetulu parochialu*.

3.) La vacant'a parochia din *Cheriu*, se escrie concursu; emolumintele suntu un'a sesiune de pamentu, dela 82 de casi birulu o vica de bucate, stólele indatinate, cortelu liberu. Alegerea va fi in 26. Augustu a. c. c. v. Datu in *Cheriu*, in 22. Iuliu 1873. — *Comitetulu parochialu*.

Doritorii recurrenti suntu avisati a-si tramite recursurile sale instruite cu documinte in intielesulu Statutulu *Organicu*, sub adres'a comitetulu parochialu, protopresviterulu *Oradii-mari* **Simeonu Bic'a**, in *Oradea-Mare*.

Datu in *Oradea-Mare*, 24. Iuliu 1873. c. v.

In concursuri s'a desiptu terminulu alegerii cu invoierea mea:

Simeonu Bic'a, protopresv. *Oradii-Mari*.

CONCURSU.

3

Pentru definitiv'a deplinire a parochiei vacante din *Faz. Varsianu*, (*Comitat. Aradului*, protopresbit. *Chisineului*) cu acést'a se deschide concursu, cu terminu de alegere pe 15. augustu st. v. a. c.

Emolumintele suntu: un'a sesiune de pamentu estravilanu biru si stólele indatinate, dela 160. de case.

Dela recurrenti, déca acei'a voru fi preoti hierotoniti, se potesce: testimoniulu despre absolvirea celu putieniu aloru 5 clase gimnasiali, a teologiei, si conduit'a de pana acumu; — iara dela clerici, despre absolvirea aloru 8 clase gimnasiali, a teologiei, testimoniulu de cualificatiune si estrasu de botezu, — care adresate catra *Comitetulu parochialu* din *Faz. Varsianu*, pana in 12. augustu st. v. voru avé ale substerne la subscrisulu in *Chitighazu* (*Kétegyháza*).

Chitighazu 19. Iuliu 1873.

din incredintiarea *Comitetulu parochialu*, **Petru Chirilescu**, protop, *Chisineului*